

у вищих навчальних закладах не бачать необхідності «виходити із зони комфорту»? Адже розуміння, інтерпретація і передача історії зумовлюють важкий тягар відповідальності? А традиційне мислення не налаштоване зазирати у майбутнє, керуючись приказкою: «Якось буде»?

Наприкінці 2021 р. побачила світ книга одного із сучасних публічних інтелектуалів, професора Українського католицького університету Ярослава Грицака «Подолати минуле: глобальна історія України», де є такі рядки: «Лисяк-Рудницький – історик, який справив на мене найбільший і найглибший вплив у тому, як думати і писати про українське минуле. Його життєвим проектом бул Rethinking Ukrainian history (переосмислення української історії), і саме він сформував гасло, яке я поділяю і яке, на мою думку, мал би стати гаслом для молодог покоління українців: перестаньте будувати українську націю – модернізуйте її!» [1, с. 15].

Література:

1. Грицак Ярослав Подолати минуле: глобальна історія України. – Київ: Портал, 2021. – 432 с.

GERMANІЗАЦІЯ НА ПОЛЬСЬКИХ ЗЕМЛЯХ НА ЗЛАМІ XIX – XX СТОЛІТЬ

Приходько М. М.

кандидат історичних наук,

докторант кафедри цивілізаційної історії та археології

Центрально-Східної Європи

Національного педагогічного університету

імені М. П. Драгоманова

м. Київ, Україна

Одним із найважливіших методів германізації бул поселення німецьких селян на польській землі, розпочате Фрідріхом II і тривал безперервно до 1919 р. Очолювала даний процес утворена в 1886 році - Колонізаційна комісія.

Прусська влада також сприяла поселенню німецького населення до польських міст (торгівців, ремісників), особлив в сфері адміністрації міст, освіти. В свою чергу польські вчителі та чиновники були переселені навпаки вглиб Німеччини.

Державний акт 1904 р. зороняв без дозволу влади створювати нові польські сільськогосподарські поселення.

У 1908 р. пруським сеймом бул прийнят закон про експропріацію, який дозволяв примусовий викупо майна з польських рук Колонізаційною комісією (перша експропріація відбулася в 1912 р.).

Купівля землі Колонізаційною комісією в 1891-1897 рр. (в тис. га):

Rok	Od Polaków		Od Niemców	
	oferty	zakupy	oferty	zakupy
1891	27,5	7,2	31,3	1,3
1892	12,8	4,6	22,9	3,8
1893	11,4	4,8	11,4	3,5
1894	6,9	2,9	34,0	3,3
1896	14,5	1,8	34,6	1,7
1897	5,5	3,0	15,6	1,9

[1, с. 161]

Основним інструментом германізації бул впровадження німецької мови в управління, судочинств та освіти.

Польські діячі ініціювали опір германізації, громадські кола з сформованою на той час польською свідомістю масов приймали участь в акціях протесту (петиції та мітинги), організували національні ювілеї. Ця діяльність створювала почуття національної солідарності, що сприял співпраці людей із різних соціальних верств.

Німецька колонізаційна діяльність успішн протиставлялася польській мережі народних банків, а також інших господарських організацій.

Підтримували польськість численні товариства (зокрема Товариств народної читальні, співочі товариства, товариства промисловців, «Сокіл»), які вели культурно-просвітницьку діяльність.

Вилучення польської мови з уроків релігії спричинял шкільні страйки. Захист польськості фактичн гальмував германізацію, її також посллювала так звана Ostflucht ["втеча зі сходу"] німецького населення (міграція на захід).

Наприкінці 19 століття спостерігається помітне посилення польського населення німецької імперії (зокрема збільшення польського населення порівнян з німецьким, поширення польської національної свідомості). Так, слідо зауважити, що найбільше занепокоєння Серед поляків викликала саме свідомість їх дітей, на яку і була спрямована пруська політика германізації. Так, : «...все польське суспільств під Пруссією публічн протестує проти насильства, що позбавляє нас нашого найдорожчог скарбу – рідної мови та віри, священнослужителі, міщани та сільські жителі висловлюють скорботу на цих мітингах, виступаючи на захист наших дітей від германізації»[2,с.45] та « ...зaproвадження німецької мови в польсько-католицьких школах це як міст, через який протестантизм почне тиснути на нас, щоб пробудити і зміцнити в наших

дітях релігійну байдужістю, відштовхнути їх від католицизму, та направляти їх в сторону протестантизму» [3, с. 112].

Література:

1. Ewa Lenard, Zbigniew Morawski, Agnieszka Żuberek, *Historia w tekstach źródłowych dla licealistów*. Część II, Oficyna Edukacyjna Krzysztof Pazdro, Warszawa 2004, s. 105.
2. Korespondencje. Z Wielkopolski, 28 stycznia 1888, «Szkoła» R. XXI, 1888, nr 6, s. 45.
3. Korespondencje. Z Wielkopolski, 5 kwietnia 1888, «Szkoła» R. XXI, 1888, nr 16, s. 132-133.

ІСТОРИЧНІ КОРЕНІ КОНЦЕПЦІЇ «РУССКОГО МИРА»

Снігур А. А.

кандидат історичних наук,

доцент кафедри історії

ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет

імені академіка Степана Дем'янчука»

м. Рівне, Україна

Концепція «Русского мира» була сформована в 1990-х роках російськими інтелектуалами П. Щедровицьким, Ю. Островським, Г. Павловським, В. Тішковим та ін. В середині 2000-х років ці ідеї почав активн пропагувати патріарх РПЦ Кирил. Вони були підтримані президентом Росії В. Путіним і покладені в основу реформованої зовнішньої політики Російської Федерації. Її практична реалізація щодо України привела до окупації Криму, частини Донецької та Луганської областей, російської агресії.

Нічоґ нового сучасні ідеологи російського імперіалізму не придумали. Ця концепція та її три «стовпи»– православ'я, російська культура та мова, спільна історична пам'ять – є калькою більш ранньої державницької формули ХІХст. «Православие – самодержавие – народность» графа С.Уварова. ПО суті це сучасна інтерпретація старої замшілої теорії «Москва – III Рим».

Цю ідею започаткував і розповсюдив на початку ХVІ ст. чернець Філотей. В неї бул вкладен думку про всесвітньо-історичне призначення Москви як III Риму, про її важливу функцію як єдиного незалежного